

Tiedekunta-Fakultet-Faculty Valtiotieteellinen tiedekunta		Laitos-Institution-Department Yhteiskuntapolitiikan laitos	
Tekijä-Författare-Author Nyman, Helena			
Työn nimi-Arbetets titel-Title Sosiaalityöntekijän ja asiakkaan välinen vuorovaikutussuhde lastensuojelun sosiaalityössä -Tarinoita sosiaalityöntekijän kokemuksista			
Oppiaine-Läroämne-Subject Sosiaalityö			
Työn laji-Arbetets art-Level Pro gradu		Aika-Datum-Month and year 2004-04-29	Sivumäärä-Sidantal-Number of pages 100
Tiivistelmä-Referat-Abstract Tutkimuksessa tarkastellaan aluesosiaalitoimiston lastensuojelun sosiaalityöntekijän ja hänen asiakkaansa välistä vuorovaikutussuhdetta. Sosiaalityöntekijän näkökulmasta on pyritty selvittämään, miten asiakkaan ja työntekijän välinen vuorovaikutussuhde muodostuu lastensuojelutyössä. Tavoitteena on ollut selvittää, tapahtuuko vuorovaikutuksessa asiakkaan kohtaamista, ja miten työntekijä on pyrkinyt löytämään yhteisiä tavoitteita asiakkaansa kanssa sekä miten työntekijä arvioi itse kykyään ymmärtää asiakkaansa tilannetta? Tutkimus on pyrkinyt selvittämään sitä, miten sosiaalityöntekijöiden käyttämät yhteiskuntatieteellinen, psykologinen ja käytännön työn kautta rakentuva kokemuksellinen tieto nivoutuvat yhteen lastensuojelun sosiaalityössä. Tavoitteena on myös ollut sen tutkiminen, miten eri tiedot paikantuvat sosiaalityöntekijöiden pyrkimyksissä luoda merkityksellisiä vuorovaikutussuhteita asiakkaisiinsa. Psykososiaaliseen sosiaalityön orientaatioon ja sosiaaliseen konstruktionismiin peilautuva tutkimus on rakenteeltaan narratiivinen. Laadullisen tutkimusperinteen mukaisesti tutkimuksessa pohditaan tarinallisen tutkimuksen eettimetodologisia kysymyksiä ja tarinoiden suhdetta sosiaalityön käytäntöön ja tutkimukseen. Empiirinen aineisto koostuu aluesosiaalitoimistoissa työskentelevien sosiaalityöntekijöiden muistelemista tarinoista, joita he ovat kertoneet tutkijalle teemoiteltujen haastatteluiden yhteydessä. Tarinat ovat sosiaalityöntekijöiden tulkitsemia kertomuksia lastensuojelutyöstä ja asiakasprosesseista. Tarinoiden analyysi on tehty Chatmanin (1983) kerrontahierarkiaa ja Sauraman (2002) aktanttimalia mukailien. Kaikki aineiston kuusi tarinaa on analysoitu tarinatasolla, kerrontatasolla on analysoitu sosiaali-työntekijän puhetta – tulkintaa ja arvioita omasta työstään ja itsestään. Lastensuojelun sosiaalityössä tehdään vastuullista, vaikeaa ja kuormittavaa työtä. Sosiaalityöntekijät pitivät luottamuksen synnyttämistä asiakassuhteessaan ensisijaisen tärkeänä, jotta muutosprosessi lähtisi käyntiin. Luottamuksen herättämiseen asiakkaassaan työntekijät pyrkivät tietoisesti suhtautumalla asiakkaisiinsa avoimesti, rehellisesti, määrätietoisesti sekä myönteisesti. Asiakkaan näkökulman huomioon ottaminen ja asiakkaan omasta tarpeesta lähtevä työn määrittely olivat sosiaalityöntekijöiden tulkinnan mukaan myönteisesti koetun vuorovaikutussuhteen luomisen edellytyksenä. Vuorovaikutuk-sen luomiseksi ja ylläpitämiseksi työntekijöiltä vaaditaan kykyä reflektoida omia arvojaan ja tunteitaan kriittisesti. Vuorovaikutuksen syntymisen esteenä koettiin yleisesti olevan työpaineet, valtavat tunneskaalat, joiden kanssa on tullava toimeen tai alikehittynyt ammattitaito, joka ei ota asiakkaan erityisti-lannetta tarpeeksi herkällä tavalla huomioon. Tietoammattilaisina sosiaalityöntekijöillä näytti olevan käytössään ”heikkojen signaalien” haalimismenetelmä, jonka avulla työntekijä ”haistelee” asiakkaansa kokonaistilannetta kokemuksensa, intuiionsa ja ennakoimisen avulla. Tutkimuksen pohjalta kehittyi sosiaalityöntekijä-Dramaturgi – malli, jonka mukaan sosiaalityöntekijän käyttämät eri tiedon lajit paikantuvat. Sosiaalityöntekijöillä on tämän mallin mukaan käytössään sisäinen käsikirjoitus, joka koostuu tiedollisesta, kokemus- ja tunneperäisestä tiedosta. Sisäiseen käsikirjoitukseen vaikuttavat kulttuuriset mallit ja myytit ja sen avulla haalitaan ”heikkoja signaaleja” vuorovaikutussuhteessa asiakkaaseen ja tämän ulkoiseen draamaan. Sisäinen käsikirjoitus luo psykososiaalisen sosiaalityön draaman eli sosiaalityön prosessin, jossa päämääränä on asiakkaan tilanteen paraneminen –lapsen hyvinvoinnin ja edun turvaaminen. Tärkeimpiä lähdeaineistoja ovat Saurama (2002) – analyysimenetelmä ja lastensuojelu, Hänninen (1999) – tarinallisuus ja ”sisäinen tarina” sekä Hurtig (2003) – lastensuojelu.			
Avainsanat-Nyckelord-Keywords lastensuojelu - vuorovaikutussuhde narratiivit tarinallisuus tiedon lajit sosiaalityöntekijät - ammattitaito			
Säilytyspaikka-Förvaringsställe-Where deposited			
Muita tietoja-Övriga uppgifter-Additional information			